

Жадько В. А. Музыкальное народное пение как основа украинского фольклорного искусства

В статье рассказывается о формировании музыкального народного пения как основы украинского фольклорного искусства. Народное пение определено как особый вид вокального искусства, который основан на традиции фольклорного исполнительства и имеет следующие признаки: этническая и национальная самобытность, взаимосвязь с языковым диалектом, специфическая система исполнительских средств и приемов, локально-региональное своеобразие культурно-песенных диалектов, тембровые особенности народных голосов.

Ключевые слова: музыка, народное пение, музыкальная народная манера пения.

Zhad'ko V. O. Folk music singing as a basis of Ukrainian folk art

The article shows folk singing formation as the basis of Ukrainian Folk Art. Folk singing has been defined as a specific kind of vocal art based on folklore performance tradition that has the following characteristics: ethnic and national identity, mutual relationship with language dialect, specific system of means and methods of performance, local and regional individuality of language and singing dialects, tone quality peculiarities of folk singers voices.

Keywords: music, folk singing, folk music style of singing.

УДК 94:[(477)+(438)]"19/20"

I. I. Мудрієвська

ГОЛОВНІ ЕТАПИ ПОЛІТИЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ З РЕСПУБЛІКОЮ ПОЛЬЩА (1991–2013 рр.)

Досліджено процес розвитку українсько-польського двостороннього політичного співробітництва та в рамках Вишеградської групи кінця XX – початку XXI ст., виділено основні хронологічні етапи міждержавної взаємодії. Розглянуто проблемні моменти у кожному періоді двосторонньої співпраці та акцентовано увагу на позитивному досвіді українсько-польських відносин. Визначено роль Республіки Польща у реалізації євроінтеграційної стратегії України. Проаналізовано програми головування Республіки Польща у Вишеградській групі.

Ключові слова: політичне українсько-польське співробітництво, Вишеградська група, євроінтеграція, «Східне партнерство».

Невід'ємними реаліями політичного сьогодення стали євроінтеграційні прагнення України. Європейські орієнтири набули практичного втілення у низці рішень та дій як Української держави, так і офіційних органів Євросоюзу. Практичні зрушення у сфері євроінтеграційних устремлень України потребують переходу від політико-ідеологічних до прагматичних підходів, а також координації зусиль у розвитку тісної співпраці з країнами ЄС, в першу чергу – з сусідами України, серед яких важливе місце посідає Республіка Польща. Маючи тривалу історичну традицію, українсько-польські відносини займають чільне місце у зовнішньополітичній діяльності обох держав. На сучасному етапі необхідність розбудови відносин між Україною та Республікою Польща обумовлена багатьма об'єктивними потребами та національними інтересами обох держав. Враховуючи геополітичне положення України та Польщі, процес співробітництва між ними є важливим елементом для збереження миру, забезпечення стабільності та безпеки на регіональному та глобальному рівнях. Необхідність вивчення проблеми взаємодії України та Польщі у період реалізації Києвом стратегії інтеграції до ЄС визначається існуючим науковим та практичним запитом. Так, Республіка Польща підтримує українські євроінтеграційні плани, а її досвід євроінтеграції може бути корисним для України.

Історія міждержавних відносин України із Республікою Польща кінця XX – поч. XXI ст. є предметом наукового інтересу широкого кола вчених. Зокрема, дослідженню українсько-польських відносин присвятили свої роботи О. Бабак, І. Бабець, В. Борщевський, В. Гевко, Д. Горун, І. Гудзеляк, І. Гуцуляк, В. Дударьов, Г. Зеленько, К. Кіндрат, Л. Ковач, М. Лазарук, В. Мельник, В. Моцок, Я. Ошуркевич, Є. Савельєв, С. Стоєцький, Л. Чекаленко, Р. Федан, С. Швидяк та ін.

Метою статті є дослідження процесу розвитку українсько-польського політичного співробітництва упродовж 1991-2013 рр., виокремлення його основних хронологічних етапів, з'ясування здобутків, проблемних моментів та перспектив у практиці двосторонніх відносин України та Республіки Польща.

За понад двадцять років української незалежності Республіка Польща стала стратегічним партнером України як на зовнішньополітичній арені, так і у здійсненні внутрішньополітичних, економічних реформ. В основу розбудови міждержавного співробітництва України та Польщі покладено спільні політико-стратегічні інтереси, ідею добросусідства, які окреслюють договірно-правову базу (понад 200 угод) та механізми взаємодії обох держав між собою [1].

В історії двосторонньої українсько-польської співпраці можна виділити 3 етапи: 1) 1992 – 1993 рр.; 2) 1993 – 1999 рр.; 3) 1999 – 2013 рр. [1].

Початковий період (1992 – 1993 рр.) характеризується становленням міждержавних відносин, підписанням перших двосторонніх документів. Республіка Польща першою визнала незалежність України (2 грудня 1991 р.) Офіційно дипломатичні відносини були встановлені 4 січня 1992 р. [2, с. 26]. Важливою

подією стало підписання Договору про добросусідство, дружні взаємини та співробітництво від 18 травня 1992 р. Згідно з договором, сторони відмовилися від територіальних претензій одна до одної, війни як засобу вирішення спірних питань, погодилися щодо розвитку політичного співробітництва, поважання прав національних меншин (17 вересня 1992 р. документ був ратифікований Верховною Радою України) [3, с. 612-619]. Варто зазначити, що підписанню цього договору передували труднощі, пов'язані з перебуванням російських військ на території Польщі.

У 1993 р. активізувалося питання розширення Північноатлантичного Альянсу. Зауважимо, що Україна не підтримувала ідею розширення НАТО на Схід за рахунок надання членства Польщі. Як зазначає В. Гевко, це стало однією з головних причин того, що співробітництво з Україною не стало основним пріоритетом зовнішньополітичного відомства Польщі на даному етапі, а Україна не була ідентифікована як головний пріоритет Польщі [4, с. 129]. Як наслідок – керівництво Польщі не допомогло Україні з входженням до Вишеградської групи та в реалізації проекту створення зони безпеки і стабілізації у Центрально-Східній Європі, пропалаговане президентом України Л. Кравчуком у 1993 р. [5, с. 384]. Загалом, цей етап політичного діалогу визначається зародженням та формуванням зовнішньополітичної стратегії України і в той самий час існуванням чітко спрямованого західного вектору польської дипломатії.

Для другого періоду співробітництва (1993 – 1999 рр.) характерним є розвиток співпраці через створення двосторонніх механізмів взаємодії, розширення договірно-правової бази; активізація діяльності на міжнародній арені України та Республіки Польща, зокрема, налагодження відносин з НАТО, ЄС та іншими міжнародними організаціями.

Зміцненню відносин між двома державами сприяв початок процесу ядерного роззброєння України. Підписання 14 січня 1994 р. у Москві тристоронньої угоди між президентами Росії, США, України щодо ліквідації ядерної зброї на території України підняло авторитет української дипломатії [4, с. 129]. Важливою подією стало створення Консультативного Комітету Президентів України та Польщі (після візиту президента Польщі Л. Валенси в Україну 23-26 травня 1993 р.). Завдання Комітету полягало у підготовці пропозицій для президентів щодо розвитку співпраці в сфері безпеки, економіки та культури, поліпшенню координації спільних дій у транскордонному співробітництві, у боротьбі зі злочинністю.

У березні 1994 р. між Україною та Польщею було підписано Декларацію міністрів закордонних справ. Згідно цього документу, були визначені принципи та засади формування українсько-польського співробітництва. Важливим став факт виокремлення саме європейського контексту двосторонніх відносин; вагома роль була відведена розвитку співпраці в економічній сфері, планувалося активізація військового співробітництва [6].

Поступово відбулася зміна ставлення України щодо вступу Польщі до НАТО. В червні 1994 р. Україна підписала Угоду про партнерство і співробітництво з ЄС та договір з НАТО про співробітництво у рамках програми «Партнерство заради миру» (перша серед держав СНД), що позитивно позначилось на українсько-польських відносинах. В свою чергу, Республіка Польща активізувала відносини з Україною в галузі створення системи безпеки в Центрально-Східній Європі. Польща підтримала вступ України до Ради Європи (1995 р.) та Центральноєвропейської ініціативи (1996 р.).

В червні 1996 р. на запрошення польського президента А. Квасневського відбувся візит президента України Л. Кучми до м. Ланьцут (Республіка Польща), де проходила зустріч керівників країн Європи. Під час форуму обговорювались питання щодо розширення ЄС та НАТО, до вирішення яких Україна поставилася позитивно. Участь української сторони у форумі засвідчила визнання ролі України в питаннях безпеки Європи [7, с. 184]. Так, вже 25 червня 1996 р. була підписана Спільна Декларація Президента України і Президента Республіки Польща, відповідно до статті 1 якої, Україна і Польща підтвердили обраний ними курс на розвиток стратегічного партнерства. Сторони також визнали пріоритетність політичного співробітництва і співпраці з ОБСЄ, НАТО, РЕ, ООН; висловилися за посилення взаємодії в економічній, військовій, транскордонній сферах. Польща прихильно поставилася щодо приєднання України до зони вільної торгівлі ЦЕФТА (Центрально-європейська асоціація вільної торгівлі) [8, с. 79-81].

Під час візиту президента Республіки Польща О. Квасневського до України 21 травня 1997 р. була підписана Декларація до злагоди і єднання. Президенти обох країн заявили, що ідеї розвитку двосторонніх відносин вони беруть під свій контроль [9]. Після підписання згаданих вище декларацій українсько-польські відносини остаточно вийшли на рівень стратегічного партнерства¹. 9 липня 1997 року у Мадриді між Україною та Північноатлантичним Альянсом була підписана Хартія про особливе партнерство, яка вплинула на зближення інтересів України та Республіки Польща.

Вихід українсько-польських відносин на рівень стратегічного партнерства українські вчені пояснюють наступним чином. Так, В. Мадіссон і В. Шахов вважають, що в Україні та Польщі співпали стратегічні інтереси в інтеграції до Європи [10, с. 126], а Я. Матвійчик підкреслює, що спільними стали цілі безпеки Польщі та України [11, с. 305]. Г. Зеленько вказує на «європейський чинник», який пов'язав польську політику у Східній Європі із модернізацією західноєвропейської політики щодо України та на «російський чинник» – посилення співпраці між Російською Федерацією та Білоруссю, яка поставила під загрозу

¹ *Стратегічне партнерство полягає в наявності міждержавної взаємодії, яка дозволяє партнерам, поєднуючи зусилля, досягти життєво важливих внутрішньо- і зовнішньо-політичних стратегічних цілей. Стратегічне співробітництво є комплексним, охоплює кілька важливих сфер і має довготривалий характер. Рівень стратегічного партнерства визначається взаємною готовністю сторін враховувати інтереси одна одної та наявністю дієвих механізмів реалізації співробітництва [7, с. 186-187].*

зовнішню політику України. Таким чином, за баченням Г. Зеленько, українсько-польське стратегічне партнерство відповідало інтересам Заходу для обмеження російського впливу в регіоні [7, с. 187].

На нашу думку, на сучасному етапі Республіка Польща зацікавлена у розбудові стратегічного партнерства з Україною, тому що: 1) Україна виступає буфером між Польщею та Росією; 2) розширення ЄС на Схід означатиме, що Польща з прикордонної держави Євросоюзу стане центральною (це дещо послабить позиції Німеччини); 3) це сприятиме безпеці у регіоні Центрально-Східної Європи; 4) виступаючи активним провідником східної політики ЄС, Республіка Польща сама набуває більш вагомого значення на міжнародній арені.

Для України стратегічне партнерство з Республікою Польща є важливим з точки зору лобювання Польщею українських інтересів перед європейською спільнотою для реалізації власного євроінтеграційного курсу. Спільною метою для обох держав є посилення енергетичної безпеки; торгово-економічних зв'язків; розвиток співпраці в гуманітарній сфері. Отже, другий етап українсько-польського співробітництва позначений активізацією політичного діалогу із взаємними урахуваннями інтересів двох сторін.

Третій етап взаємодії (1999 – 2013 рр.) характеризується подальшим зміцненням українсько-польських міждержавних відносин. Саме на цьому етапі Республіка Польща стає одним з головних партнерів України на шляху її євроінтеграції. Після вступу до НАТО 1999 р. Польща почала відігравати роль своєрідного мосту між Україною і Північноатлантичним Альянсом (до 2010 р.). Після вступу у 2004 р. до Європейського Союзу, Польща стала головним лобістом інтересів України, її адвокатом перед європейською спільнотою. Відразу з набуттям членства Польщі в ЄС, Варшава звернулася до Брюсселя з пропозицією про запровадження консультацій щодо перспективи членства України в ЄС.

Водночас слід зазначити, що на початку 2000-х рр. була втрачена динаміка двостороннього українсько-польського політичного співробітництва. Так, під час другої президентської каденції Л. Кучми міністром закордонних справ став А. Зленко (2000-2003 рр.), який почав розвивати тісні відносини з Росією, а «стратегічне партнерство» з Польщею замінив «добросусідськими відносинами» [5, с. 385]. В свою чергу, політична та наукова еліта Польщі назвала український напрям зовнішньої політики Республіки Польща «політичним романтизмом та ірраціоналізмом», а 1 липня 2003 р. Польща ввела візовий режим для українців. Професор Л. Чекаленко вважає, що Польща «охолола» у відносинах з Україною через своє просування до ЄС [2, с. 29].

Активізація політичних відносин між двома державами розпочалася після приходу до влади в Україні В. Ющенка. Зустрічі голів держав на офіційному рівні відбувались щорічно (часто по декілька разів на рік). Варто зазначити, Республіка Польща вітала зміну політичної еліти в Україні, а президент Польщі А. Квасневський, активно підтримуючи «Помаранчеву революцію», брав участь у засіданні українських «круглих столів» в Києві (26 листопада, 1 грудня, 6 грудня 2004 р.), метою яких був пошук шляхів врегулювання політичної ситуації в нашій державі [12].

На початку квітня 2005 р. В. Ющенко відвідав Польщу з офіційним візитом. Під час зустрічі з президентом Польщі А. Квасневським було підписано декілька важливих угод, а також обговорено факт спільної присутності військ в Іраку, енергетичний проект Одеса-Броди-Гданськ. Також В. Ющенко підкреслив, що 21 лютого 2005 р. Україна підписала трирічний План дій Україна-ЄС. Україна запропонувала польській стороні в рамках цього плану підготувати двосторонній план дій, який мав бути адаптований до Плану-дій Україна-ЄС. Основна увага під час зустрічі зосереджувалася на візових питаннях та енергетичній безпеці.

Під час офіційного візиту президента України В. Ющенка до Польщі 27 квітня 2007 р було підписано Дорожню карту українсько-польського співробітництва на 2007-2008 рр. [12]. Через півроку 5 грудня 2007 р. президент Польщі Л. Качинський у відповідь здійснив офіційний візит до України, провівши переговори з В. Ющенком. У ході зустрічі президент Польщі був нагороджений орденом Ярослава Мудрого I ступеня за особистий внесок у розвиток польсько-українських відносин [12].

Про підтримку Польщею інтеграційних планів України щодо НАТО і ЄС неодноразово заявляв Л. Качинський під час зустрічей з високопосадовцями України (16 лютого 2006 р. з прем'єр міністром Ю. Єхануровим, 6 грудня 2006 р. з головою Верховної Ради О. Морозом, 8 грудня 2008 р. з міністром закордонних справ В. Огризком, 11 листопада 2008 р. з президентом В. Ющенком) [12].

7-8 вересня 2009 р. президент України В. Ющенко, перебуваючи з офіційним візитом у Варшаві, провів зустрічі з керівництвом Республіки Польща – президентом Л. Качинським, прем'єр-міністром Д. Туском, маршалом сейму Б. Коморовським. Результатом візиту стало підписання Дорожньої карти українсько-польського співробітництва на 2009-2010 рр., що підтвердило стратегічний характер партнерства України та Республіки Польща, скерованого на перспективу, та визначило основні завдання двосторонньої співпраці між країнами. Також В. Ющенко і Л. Качинський підписали спільну заяву Президентів двох країн про енергетичне співробітництво. Це рішення свідчить про взаємне розуміння необхідності подальшої диверсифікації джерел постачання нафти до європейських споживачів та підвищення енергетичної безпеки країн Європи. Під час зустрічі Л. Качинський наголосив, що для Польщі, Україна є стратегічним партнером і Європа дуже потребує такого партнерства як між Варшавою і Києвом. У свою чергу президент України В. Ющенко заявив: «Ви наші стратегічні друзі і партнери», додавши, що ця заява має бути записана з трьома знаками оклику [12].

Під час візиту 3-4 лютого 2011 р. президента України В. Януковича до Республіки Польща були підписана Дорожня карта українсько-польського співробітництва на 2011-2012 рр. [12]. Український президент відзначив важливу роль Польщі у підтримці євроінтеграційних прагнень України і звернув окрему

увагу на те, що з метою посилення координації двосторонніх заходів буде підвищено статус Консультативного Комітету Президентів, який очолюватимуть голови президентських адміністрацій [13].

Зауважимо, що для політичного діалогу між Україною та Польщею на сучасному етапі характерним є інтенсивний розвиток. Лише у 2011 р. відбулося чотири зустрічі між президентами України та Республіки Польща на державному офіційному рівні.

Про конструктивну українсько-польську співпрацю свідчить також створення Українсько-Польського форуму партнерства (декларація була підписана 25 лютого 2011 р. під час робочого візиту міністра закордонних справ України К. Грищенка до Польщі) [5, с. 387].

На нинішньому етапі Республіка Польща виступає впливовим гравцем східної політики Європейського Союзу на кордоні з Україною в рамках програми «Східне партнерство». Зауважимо, що ініціатором зазначеної програми у 2008 р. стала Польща за підтримки Швеції. «Східне партнерство» було одним із пріоритетів польського головування в Раді ЄС у другій половині 2011 р. Польща прагнула до зміцнення східного вимірювання політики добросусідства, зокрема, шляхом поглиблення секторального співробітництва та включення держав Східного партнерства в процес співпраці за програмами і агентствами ЄС.

29-30 вересня 2011 р. у Варшаві відбувся Другий саміт Східного партнерства, на якому була прийнята Загальна декларація (т. зв. «Варшавська»). Вона стала сильним політичним сигналом для поглиблення інтеграції та подальшої практичної участі ЄС і східних партнерів у спільних проектах. Згідно з цією декларацією, мали бути продовжені переговори щодо Угоди про асоціацію між Україною та ЄС [14, с. 45].

Попри те, що Польща має узгоджувати свою політику щодо сусідів із керівними органами Євросоюзу, аналітики вважають, що значення і роль Польщі на Заході буде залежати саме від її зовнішньої політики на Сході. Республіка Польща також виконує роль посередника у відносинах України зі США, яскравим прикладом чого є сприяння польської сторони переговорам президента України В. Януковича з президентом США Б. Обамою під час візиту останнього в Польщу в травні 2011 р. [15, с. 234].

У 2012-2013 рр. українсько-польський політичний діалог тривав. Лише за півтора року відбулося три офіційних державних візитів українського президента В. Януковича до Польщі та два польського президента Б. Коморовського в Україну.

Не зважаючи на постійні дискусії політиків і дипломатів щодо визначення стратегічних та перспективних партнерів (зокрема, нині Україна має близько 20 стратегічних партнерів), фахівці вважають, що саме з Республікою Польща стратегічне партнерство характеризується найвищим рівнем розвитку двосторонніх відносин у політичній, економічній, гуманітарній сферах [15, с. 230].

Отже, для третього етапу українсько-польського співробітництва характерним є насичений політичний діалог, активна підтримка Польщею євроінтеграційного курсу України.

Одним із важливих напрямів політичного співробітництва між Україною та Республікою Польща є взаємодія в рамках Вишеградської групи. Так, у програмі польського головування упродовж 2000-2001 рр. зазначено, що Польща намагатиметься організувати спеціальні наради у форматі «В4+1» (Україна) для налагодження більш тісного співробітництва у різних сферах. Важливим є той факт, що спільні зустрічі можуть плануватися як на прохання української сторони і узгоджуватися з країнами-учасницями групи або, навпаки, спочатку погоджуватися всередині Вишеградської четвірки (далі В4), потім пропонуватися українським партнерам [16].

Про роботу над створенням європейської перспективи для України було задекларовано у програмі головування Польщі у Вишеградській групі упродовж 2008-2009 рр. Зокрема, зазначено, що Республіка Польща буде працювати над цим питанням шляхом підтримки країнами В4: 1) переговорів про нову посилену Угоду про асоціацію між Україною та ЄС; 2) організації технічної / консультативної допомоги у переговорах щодо Угоди про створення глибокої і всебічної зони вільної торгівлі між Україною та ЄС; 3) прагнень України щодо вступу до Енергетичного Співтовариства; 4) обміну досвідом з Україною про лібералізацію ринків електроенергії та природного газу в країнах Євросоюзу [16].

Республіка Польща в рамках діяльності Вишеградської групи підтримує розвиток «Східного партнерства». Зокрема, головування Польщі у В4 упродовж 2012-2013 рр. має на меті також розширити співпрацю в енергетичному секторі в рамках «Східного партнерства» та Енергетичного Співтовариства з метою забезпечення максимальної узгодженості ініціатив, розроблених у відповідних форумах, особливо щодо України, Туреччини та Молдови [16]. Фактично, Республіка Польща намагається застосовувати можливість свого головування у Вишеградській групі для поглиблення співпраці Україна-ЄС.

Підсумовуючи, зазначимо, що за понад двадцятирічну історію відносин між Україною та Республікою Польща було побудовано стійку систему політичних міждержавних відносин і створено розгалужену інфраструктуру взаємозв'язків. Співробітництво України та Республіки Польща розпочало розвиватися по висхідній після визначення спільного чинника безпеки, який задовольнив інтереси обох держав. Формуванню стратегічного партнерства між Україною та Польщею сприяла спільна позиція щодо інтеграції до ЄС. На сучасному етапі українсько-польське політичне співробітництво залишається пріоритетним та взаємовигідним для обох сторін, тому що Україна і Республіка Польща прагнуть продовження європейської інтеграції у східному напрямку, посилення енергетичної безпеки. Для України може стати в нагоді польський досвід у сфері політико-економічних перетворень, а також співпраця міжпарламентських груп Верховної Ради України і Сейму Польщі з метою адаптації українського законодавства до стандартів ЄС.

Не викликає заперечень і той факт, що Україна та Республіка Польща зацікавлені в посиленні безпеки у регіоні Центрально-Східної Європи. Оптимальним варіантом взаємодії у цій царині є співпраця у Вишеградській групі, залучення України до створення Вишеградської бойової групи.

Джерела та література

1. Посольство України в Республіці Польща [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://poland.mfa.gov.ua/>
2. Чекаленко Л.Д. Україна і Республіка Польща: від історичних стереотипів до стратегічного партнерства / Л.Д. Чекаленко // Зовнішні справи. – 2010. – № 3–4. – С. 26–31.
3. Зібрання чинних міжнародних договорів України / [уклад. Г.С. Брескаленко та ін.; голова ред. ради К.І. Грищенко] / Міністерство закордонних справ України. – К.: Видавничий дім «Ін Юре», 2001. – 2003. – Т. 2, кн. 2: Серпень-грудень 1992 р. — 680 с.
4. Гевко В. 20 років українсько-польських відносин: випробування часом і спільна перспектива на майбутнє / В. Гевко // Україна—Європа—Світ. Міжнарод. зб. наук. праць. Серія: Історія, міжнародні відносини. – 2011. – Вип. 6-7. – С. 126-134.
5. Калінічева Г.І. Стратегіями взаємин України з країнами Вишеградської групи / Г.І. Калінічева // Україна в Європі: контекст міжнародних відносин / За редакцією д.і.н., професора А.І. Кудряченка. – К.: Фенікс, 2011. – 632 с.
6. Декларація міністрів закордонних справ України та Республіки Польща про засади формування українсько-польського партнерства // Голос України. – 1994. – 23 березня.
7. Зеленько Г. «Навздогінна модернізація»: досвід Польщі та України: моногр. / Зеленько Г. – К.: Критика, 2003. – 215 с.
8. Спільна Декларація Президента України і Президента Республіки Польща // Політика і час. – 1996. – №7. – С. 79-81.
9. Спільна заява Президентів України і Республіки Польща «До порозуміння і єднання» // Урядовий кур'єр. – 1997. – 24 травня.
10. Мадіссон В. Сучасна українська геополітика: навчальний посібник / В. Мадіссон, В. Шахов. – К.: Либідь, 2003. – 174 с.
11. Стратегії розвитку України: теорія і практика / [За ред. О.С. Власюка]. – К.: НІСД, 2002. – 864 с.
12. The official website of the President of the Republic of Poland [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.president.pl/en/>
13. Президент України Віктор Янукович. – Офіційне інтернет-представництво [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/>
14. Восточное партнерство [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eastern-partnership.pl/pw_ru/MSZ%20PW%20RU.pdf
15. Янків М.Д. Україна і Польща: стратегічне партнерство в системі геополітичних координат: політико-економічний та секторальний аналіз: монографія / Янків М.Д. – Л.: Світ, 2011. – 399 с.
16. Visegrad Group. Official website [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.visegradgroup.eu/>

Мудриевская И. И. Главные этапы политического сотрудничества Украины с Республикой Польша (1991–2013 гг.)

Исследован процесс развития украинско-польского двустороннего политического сотрудничества в рамках Вышеградской группы конца XX – начала XXI в., выделены основные хронологические этапы межгосударственного взаимодействия. Рассмотрены проблемные моменты в каждом периоде двустороннего сотрудничества и акцентировано внимание на положительном опыте украинско-польских отношений. Определена роль Польши в реализации евроинтеграционной стратегии Украины. Проанализированы программы председательства Республики Польша в Вышеградской группе.

Ключевые слова: политическое украинско-польское сотрудничество, Вышеградская группа, евроинтеграция, «Восточное партнерство».

Mudrievska I. I. Main stages of political cooperation of Ukraine with the Republic of Poland (1991–2013)

The author investigates the process of development of the Ukrainian-Polish bilateral political cooperation and within the Visegrad Group, points out the basic chronological stages of interstate interaction and their characteristics. Problem points at each period of the bilateral cooperation and focuses at the positive experience of Ukrainian-Polish relations are reviewed. The role of the Republic of Poland at the realization of European strategy of Ukraine is defined. Programs of the Presidency of the Republic of Poland in the Visegrad Group are analyzed.

Keywords: political Ukrainian-Polish cooperation, Visegrad Group, European integration, "Eastern Partnership".

УДК 658:347.77:633(477)

П. М. Василюк

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ З ОХОРОНИ ПРАВ НА СОРТИ РОСЛИН УКРАЇНИ

У статті розкрито період створення й діяльності Державної служби з охорони прав на сорти рослин та Українського інституту експертизи сортів рослин (1992–2013 рр.). Методом історико-наукового аналізу урядових постановів і законів із зазначеної тематики визначено структуру, завдання і напрями роботи Держслужби, висвітлено роль міжнародного співробітництва в удосконаленні вітчизняного правового регулювання стосовно охорони прав селекціонерів й інших заявників, показано значення розроблених програм у забезпеченні ринку насіння високоякісними і продуктивними сортами, а харчову промисловість сировинною базою.

Ключові слова: сортовипробування, насінництво, охорона сортів, реєстр, експертиза сортів.

Проблема сортовипробування, здійснення контролю за набуттям прав на сорти рослин, їхньою реєстрацією і реалізацією є однією з державних програм Міністерства аграрної політики і продовольства України. Як показали власні дослідження, саме завдяки накопиченому досвіду упродовж минулого століття його переосмисленні, визначенні ролі вітчизняних дослідних установ у розвитку і становленні